

Jak TY możesz walczyć ze zmianami klimatu

50 SUPER PORAD

Wprowadzenie

TWOJA MINIKSIAŻECZKA O ZMIANACH KLIMATU:

Zmiany klimatu są zjawiskiem realnym, które dzieje się teraz. Dotykają każdego aspektu naszego życia, od domu, po pracę i zdrowie. Każde użycie paliw kopalnych – jeżdżenie samochodem, ogrzewanie domu, latanie samolotem, czy gotowanie – przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych. Zmiany klimatu są zatem zjawisko na ogromną skalę i o poważnych konsekwencjach, które wymaga wielu natychmiastowych rozwiązań. Stanowią niezwykle trudny do rozwiązania problem, który jednak pozwala na szereg rozmaitych działań w każdej dziedzinie naszego życia.

Mamy nadzieję, że ten oto osobisty przewodnik uświadomi wam, że WY również możecie skutecznie walczyć ze zmianami klimatu. Czy to poprzez obniżenie zużycia energii w domu i w pracy, rzadsze jeżdżenie samochodem, czy latanie samolotem, kupowanie lokalnej żywności, redukcję konsumpcji i odpadów, czy przez interwencję u lokalnych przedstawicieli politycznych, WSZYSCY możemy skutecznie walczyć ze zmianami klimatu. Przedstawiamy wam proste sposoby, w jakie możecie walczyć każdego dnia i w każdej sferze życia. W końcu każdy z nas ma jakąś rolę do odegrania.

lebensministerium.at

Climate Action Network Europe dziękuje za pomoc w wydaniu tej publikacji austriackiemu Ministerstwu Środowiska.

Zarządzaj energią w sposób efektywny

W domu

Połowa wydatków na energię w gospodarstwach domowych pochodzi z dwóch źródeł – ogrzewania i ochładzania - co oznacza, że jest dużo miejsca na poprawę sytuacji, a nawet drobne zmiany mogą znacząco podnieść efektywność w gospodarowaniu energią. Jeśli potrzebujesz zachęty, by zmienić swoje przyzwyczajenia i nieracjonalne korzystanie z energii, to musisz wiedzieć, że każdy sposób

oszczędzania energii może być jednocześnie sposobem na oszczędzenie pieniędzy (na zmniejszenie rachunków za energię)! Oto kilka rzeczy, które możesz ZROBIĆ już TERAZ:

1. Izolacja Trzeba dobrze ocieplić swój dom. Istnieje kilka sposobów na zredukowanie utraty ciepła w budynkach. Przede wszystkim poddasze jest z reguły pomieszczeniem o najmniejszej, więc tam należy rozpocząć proces ocieplania. Można zaoszczędzić nawet piętnaście litrów energii na m² poddasza rocznie. Izolacja zewnętrznych i wewnętrznych ścian może nie być możliwa w starym budownictwie, ponieważ trzeba by było te ściany wyburzyć. Jednak jeśli planujesz renowację, koniecznie pamiętaj o izolacji. By uniknąć problemów ze skraplaniem, konieczna jest porada specjalisty.

2. Odpowiednia temperatura w pomieszczeniu

W przypadku pokoi do pracy i salonów średnia temperatura powinna wynosić 20-21° C. Każdy stopień mniej oznacza oszczędność mniej więcej 6% kosztów ogrzewania. Jeśli na noc obniży się temperaturę w pokoju, to można oszczędzić jeszcze więcej pieniędzy. A jeśli nadal jest zbyt zimno, to wystarczy się ciepłej ubrać!

3. Ogrzewaj tylko te pomieszczenia, z których korzystasz

Jeśli wyjeżdżasz na dłuższy okres czasu, wyłącz ogrzewanie albo jeszcze lepiej, jeśli taka możliwość istnieje, ustaw je na opcji ochrony przed mrozem. Podobnie sypialnie, łazienki i pokoje gościnne wcale nie muszą być ogrzewane przez cały czas.

4. Wietrzenie kilka razy dziennie – krótko a porządnie

Po wietrzeniu należy zamknąć okna. Jeśli wietrzy się cały czas przy uchylonym oknie i włączonym kaloryferze, to zamiast pokoju ogrzewa się ulica!

5. Na noc zaciągnij rolety, żaluzje i zasłony

Uszczelnij pokoje (za wyjątkiem tych z piecem grzewczym!), okna wyłóż przezroczystą folią uszczelniającą – to tani sposób zmniejszający koszty ogrzewania o mniej więcej 6-10%.

6. Minimalne zużycie ogrzewania elektrycznego

Każdy rodzaj grzejnika elektrycznego powinien być używany tylko w nagłych wypadkach (np. kiedy normalny system grzewczy nie działa) i tylko na krótki okres – każdy rodzaj ogrzewania elektrycznego jest bardzo energochłonny. Elektryczne ogrzewanie stosuj tylko w małych pomieszczeniach bez kaloryfera (np. toaleta).

7. Ogólne dbanie: Centralne ogrzewanie, by działało skutecznie, powinno być systematycznie odpowietrzane i regulowane, a otwory wentylacyjne czyszczone. Powtarzanie tych zabiegów raz na kilka lat pozwoli zmniejszyć koszty ogrzewania o 10% rocznie.

8. Zalep szczeliny: Upewnij się, czy okna i drzwi są dobrze zamknięte. Dzięki temu znacznie poprawi się wydajność energii w domu.

Inni główni pochłaniacze energii w twoim domu to bojler, pralka i suszarka, a także zmywarka do naczyń. Każde z tych urządzeń na swój sposób może działać nieefektywnie.

9. Obniż: Obniż ogrzewanie wody w bojlerach o kilka stopni, albo włącz opcję ochrony energii, jeśli taką posiadasz.

10. Zakup izolację do bojlera ciepłej wody w lokalnym sklepie i uszczelnij rury.

11. Umiarkowanie: Zainstaluj specjalny regulator na urządzeniach do podgrzewania wody, by wylączyły się na noc i włączyły na chwilę przed porannym wstawaniem.

12. Oszczędzaj: Jeśli to możliwe, umyj kilka naczyń w rękach. Z czasem uzbiera się z tego kilka pełnych zmywarek, co pozwoli oszczędzić energię.

13. Monitoruj zużycie: Nie płucz naczyń przed włożeniem ich do zmywarki. Obecnie dostępne detergenty są wystarczająco dobre, by sobie z tym poradzić.

14. Poczekaj aż zmywarka będzie całkowicie wypelniona, zanim ją uruchomisz.

15. Redukuj: pierz ubrania w ciepłej wodzie, a nie w gorącej. Będą tak samo czyste, a ty zredukujesz energię o 50%.

Ciekawostka

Każdy 1°C różnicy pomiędzy temperaturą pokojową i zewnętrzną podnosi o 10% rachunki za ogrzewanie i ochładzanie i zanieczyszczenie gazami cieplarnianymi. Dla oszczędności i wygody temperatura w pomieszczeniach powinna wynosić zimą około 18-20°C, a latem 23-25°C.

KORZYSTANIE Z ELEKTRYCZNOŚCI – OSZCZĘDZAJ ENERGIĘ I PIENIĄDZE

Wielu konsumentów nie zdaje sobie sprawy, że energię można oszczędzać także na elektryczności. Obecnie można kupić niezwykle wydajne świetlówki kompaktowe, które działają przez lata, zużywają jedną czwartą energii tradycyjnych żarówek i w efekcie dają więcej światła. Znaleźć je można w głównych sklepach AGD i z artykułami metalowymi, a nawet w sklepach spożywczych i niektórych całodobowych.

Chodź takie żarówki nadal są droższe od tradycyjnych, można zauważyć ogólną tendencję do zmniejszania się różnicy w cenie. Ostatecznie trzeba pamiętać, że choć kosztują więcej, to działają dłużej, więc ich zakup nadal jest oszczędnością pieniędzy!

16. Zastąp żarówki, z których najczęściej korzystasz świetlówkami kompaktowymi. Takie żarówki zużywają o 80% mniej energii i są 10 razy bardziej wytrzymałe, niż ich tradycyjne odpowiedniki.

17. Upewnij się, czy wszystkie sprzęty elektryczne są wylączone, kiedy z nich nie korzystasz.

Ciekawostka

Lodówki to urządzenia domowe, które pochłaniają olbrzymią ilość energii. Zastąpienie dziesięcioletniej lodówki nowym modelem pozwoli zaoszczędzić wystarczająco dużo energii, by oświetlić cały dom na ponad trzy miesiące. Nowe lodówki przykładowo zużywają o 40% mniej energii, niż modele sprzed dziesięciu lat.

18. Wyłączaj: Nie zostawiaj komputera, wieży, ani telewizora w trybie stand-by”. Telewizor pozostawiony w trybie stand-by” zużywa prawie tyle samo energii, co włączone urządzenie.

Te same zasady można stosować w biurze

Biurowce są źródłem znacznego zużycia energii i przyczyniają się do zanieczyszczenia gazami cieplarnianymi. Światło, ogrzewanie, klimatyzacja, komputery, drukarki, ksera – wszystko to powoduje zmiany klimatu. Kiedy doda się do tego dojeżdżanie pracowników do pracy, podróże służbowe samolotem, czy zużycie papieru, to całkowity wpływ biur na klimat znacząco się zwiększa. Tak duże źródło zanieczyszczenia nie powinno być ignorowane w wysiłkach redukcji emisji węgla.

OSZCZĘDZAJ ENERGIĘ W BIURZE

19. Upewnij się, czy wszystkie urządzenia biurowe są wyłączane na noc i w czasie weekendów.

20. Wyłączaj monitor komputera na czas lunchu i w przerwach dłuższych niż pół godziny.

21. Monitoruj: Jeśli nie korzystasz z komputera przez co najmniej trzy godziny, to go wyłącz!

22. Używaj regulatora, który o danej porze automatycznie wyłącza ogrzewanie – upewnij się, czy jest dobrze nastawiony.

23. Wyłączaj światło, jeśli nikogo nie ma w pokoju – nawet przez krótką chwilę.

24. Kontroluj: Przelej kawę do termosu, zamiast trzymać ekspres w trybie stand-by”.

25. Kupuj energooszczędny sprzęt biurowy. Dostępne są modele urządzeń biurowych i wyposażenia, które oszczędzają energię. Pomoże to oszczędzić nie tylko energię, ale i pieniądze. Zwracaj uwagę na etykietę energetyczności!

26. Zmień sposób myślenia: Zachęć pracowników, by przynajmniej raz w miesiącu korzystali z alternatywnych środków transportu. Może to być na przykład podwożenie samochodem, jazda rowerem, korzystanie z transportu miejskiego, albo w miarę możliwości chodzenie pieszo. Stwórz program recyklingu i zmniejsz zużycie papieru.

Transport – jego wpływ jest ogromny!

Transport jest najszybciej rozprzestrzeniającym się źródłem emisji dwutlenku węgla, a szczególnie dużym dostawcą zanieczyszczeń jest sektor drogowy. Transport lotniczy także przyczynia się do 12% wszystkich emisji dwutlenku węgla pochodzących z transportu, a procent ten cały czas się zwiększa. Podróż samolotem jednego pasażera na kilometr stanowi najbardziej zanieczyszczającą formę transportu. Każda próba zwiększenia wydajności zużycia paliwa w jakimkolwiek transporcie będzie miała ogromny wpływ na TWÓJ WKŁAD w zmianę klimatu.

27. Ogranicz jeżdżenie samochodem. Korzystaj z publicznych środków transportu, tak często, jak to tylko możliwe. Utrzymanie samochodu kosztuje więcej niż publiczne środki transportu.

28. Rób przegląd! Regularnie rób przegląd samochodu. Zwyczajne sprawdzenie stanu samochodu często poprawia wydajność paliwa.

29. Zwolnij, nie forsuj silnika swojego samochodu i wystrzegaj się zbyt wolnej jazdy. I jedno, i drugie w dużym stopniu wpływa na spalanie! Zastosowanie się do tej rady pomoże zaoszczędzić zużycie paliwa.

30. Efektywny transport: Niewydajne samochody sportowo-użytkowe, minivany i pick-upy stanowią obecnie duży procent samochodów na drogach, więc unikaj jeżdżenia tymi pożeraczami paliwa.

NIE SATYSFAKCUJĄ CIĘ DOSTĘPNE ŚRODKI TRANSPORTU PUBLICZNEGO?

Zachęć lokalne władze, by zbliżyły się stronie społeczności efektywnie energetycznie. Niech twoje miasto rozwinie sieć środków transportu i zaproponuje alternatywy. Popieraj pomysły, by przemieszczanie się po nim było bardziej racjonalne energetycznie, a rozwój zwarty, a nie chaotyczny. Popieraj zmiany poprzez kontakt z przedstawicielami politycznymi.

Jeśli musisz korzystać z samochodu:

31. Wyłączaj silnik, kiedy stoisz dłużej niż trzydzieści sekund.

32. Sprawdzaj ciśnienie w oponach samochodowych -> o 0,5 bar za mało zwiększa zużycie benzyny w samochodzie o 5%.

33. Stwórz system podwożenia ze znajomymi z pracy i przyjaciółmi.

34. Równowaga: Pamiętaj zawsze o tym, że zrównoważony sposób jazdy zużywa mniej paliwa -> unikaj niepotrzebnego hamowania i nie używaj wysokich biegów.

35. Spraw, by było lżej! Staraj się nie przewozić wielkich ciężarów, takich jak bagażnik na dachu, jeśli nie ma takiej potrzeby. Duże ładunki zwiększają opór powietrza, co prowadzi do większego zużycia paliwa. Pozbądź się zbędnego ciężaru -> 100 kilogramów dodatkowego ciężaru zużywa o 1 litr więcej benzyny na dystansie 100 km

STARAJ SIĘ UNIKAĆ LATANIA SAMOŁOTEM NAJCZĘŚCIEJ JAK TO MOŻLIWE! Chodzi zwłaszcza o krótkie odległości. Podróżowanie pociągiem na dystansach mniejszych niż 500 km zużywa mniej energii i wytwarza mniej szkodliwych substancji. Poza tym różnica w

dlugości podróży jest często niewielka, jeśli weźmie się pod uwagę ilość czasu potrzebną, by dostać się na lotnisko i czekanie w kolejce do odprawy....

36. Oszczędzaj: Nie pozwól, by samochód nagrzał się w czasie stania -> dużo szybciej nagrzewa się w czasie jazdy, co pozwala oszczędzić benzynę.

KONSUMPCJA I ŚMIECI

ILE KOSZTUJE TWOJE JEDZENIE?
SPOŻYWAJ ŻYWNOSĆ EKOLOGICZNĄ. KUPUJ JEDZENIE LOKALNE.

Wiedza naukowa na temat rolnictwa jest bogata, jednak rolnicy w dalszym ciągu co roku rozprzestrzeniają miliardy ton pestycydów, by chronić swoje uprawy. W efekcie chemiczne pestycydy - używane, by zabijać szkodniki - zabijają również mikroorganizmy pomagające zatrzymać węgiel w glebie. Kiedy tych mikroorganizmów brakuje, węgiel jest uwalniany do atmosfery jako dwutlenek węgla. Taki zabieg szkodzi nie tylko naszemu zdrowiu, ale również klimatowi.

Rolnictwo ekologiczne może zredukować skutki tych szkodliwych zabiegów. Jednak oprócz żywności ekologicznej, która pozwala na zatrzymanie węgla w glebie, istnieją inne proste sposoby, by za pomocą jedzenia pomóc w walce z globalnym ociepleniem:

37. Spożywaj żywność produkowaną lokalnie. Jeśli żywność nie musi być transportowana w odległe miejsca, to jej transport wytwarza mniej dwutlenku węgla.

38. Myśl sezonowo: Jedz sezonowe owoce i warzywa, ponieważ to również pozwala zmniejszyć olbrzymie koszty transportu.

39. Zmień sposób myślenia: Zaczynj uprawiać własny ogródek warzywny. To jest prostsze niż myślisz.

ŚMIECI – REDUKCJA/RECYKLING/REUTYLIZACJA

Trudno w to uwierzyć, ale wypełnienie głębokiej dziury śmieciami jest nadal “najtańszym” sposobem na pozbycie się odpadów, pomimo związanych z tym problemów dla środowiska. Sposoby pozbywania się śmieci nie uwzględniają jeszcze ceny, jaką płaci za to środowisko. W Unii Europejskiej olbrzymia ilość 60% wszystkich odpadów jest właśnie w ten sposób usuwana. Odpady również mają wpływ na klimat – emisja metanu (CH₄) pochodząca z biodegradowalnych śmieci wpływa na zmiany klimatu i może prowadzić do lokalnych zagrożeń, takich jak pożar. (Kiedy papier, resztki jedzenia i odpady ogrodowe ulegają rozkładowi bez udziału tlenu, dochodzi do uwolnienia metanu. Jako gaz cieplarniany jest on 21 razy silniejszy niż dwutlenek węgla).

40. Recykling jest często znacznie tańszy niż materiały nienadające się do ponownego wykorzystania, więc pozwala oszczędzić pieniądze i zachować materiały. Przykładowo przetworzony papier może być nawet trzy razy tańszy od nieprzetworzonego.

Ciekawostka

Może to się wyda banalne, ale wytworzenie produktu wtórnego zabiera mniej energii, niż wyprodukowanie całkowicie nowego. Dlatego też, jeśli każdy kolejny klient będzie kupować produkty pochodzące z recyklingu, to pomoże to stworzyć nowy rynek i przy okazji zaoszczędzić energię.

41. Zwracaj uwagę na symbole: Zanim coś kupisz, sprawdź, czy dany produkt bądź jego opakowanie nadają się do przetworzenia. Symbol recyklingu (trzy strzałki tworzące trójkąt) jest obecnie dosyć powszechnie spotykany.

42. Reutilizacja: Najlepiej używać pojemników wielokrotnego użytku. Drugim rozwiązaniem jest używanie szklanych pojemników i ich przetwarzanie. Sieć recyklingu szkła jest dobrze rozwinięta, natomiast recykling plastiku pozostaje ograniczony.

43. Redukuj ilość, jaką gromadzisz. Jako konsument korzystaj z możliwości wyboru i nie zgadzaj się na nadmiernie pakowane produkty i plastikowe reklamówki.

44. Oszczędzaj papier: W biurze staraj się ograniczać ilość zużywanego papieru, używaj odwrotnej strony drukowanych dokumentów do drukowania nieformalnych rzeczy i korzystaj z przetworzonego papieru.

45. W domu z kolei pomyśl o tym, ile śmieci produkuje twoje gospodarstwo - **rozważaj, redukuj, reutilizuj, recykluj.**

ALTERNATYWNE ŹRÓDŁA ENERGII

Odnawialne źródła energii – takie jak wiatr, woda, słońce – nie emitują gazów cieplarnianych, w odróżnieniu od węgla i gazu, i nie produkują odpadów radioaktywnych, jak energia atomowa, a oprócz tego są dostępne w nieograniczonej ilości. Korzystanie z odnawialnych źródeł energii oznacza, że wytwarzana energia wykorzystuje również naturalne procesy, takie jak ruch wody, wiatr i słońce, ale w sposób mniej szkodliwy. Oznacza to również, że produkowana energia nie niszczy środowiska, nie szkodzi zdrowiu ludzi i nie wyczerpuje naturalnych zasobów.

Energia wytwarzana za pomocą odnawialnych źródeł jest często nazywana zieloną energią. Jest to ogólne określenie na odnawialną energię, którą osoby prywatne i firmy kupują od swoich dostawców. Obecnie zielona energia odnosi się do elektryczności pochodzącej z odnawialnych źródeł energii. Niemniej możliwe, że w przyszłości będzie można kupić też zieloną benzynę” albo zielone ogrzewanie”.

Uwaga: Często zdarza się, że zakłady przepakowują brudną” energię w zieloną energię. Ważne jest, by szukać ETYKIET pochodzących z zaufanych źródeł. W Europie funkcjonuje standard EUGENE, można też sprawdzić rekomendacje/zatwierdzenia ekologicznych organizacji pozarządowych.

46. Pytaj o to! Wiele zakładów proponuje konsumentom możliwość zakupu “zielonej elektryczności”.

47. Inwestuj w zielone akcje i w firmy handlujące odnawialną energią za pomocą społecznie odpowiedzialnych funduszy (ang. socially responsible funds). Pamiętaj, że alternatywna energia jest inwestycją w naszą przyszłość.

Działaj teraz! Razem możemy coś zmienić

Działania jednego człowieka mogą się wydawać mało znaczące, ale razem możemy zmienić świat. Jeśli zawsze chciałeś działać, ale nie wiedziałeś, jak się do tego zabrać, tutaj znajdziesz kilka pomocnych rad, jak zacząć. Pamiętaj, że nie potrzebujesz długich, szczegółowych informacji i nie musisz być ekspertem”. Możesz zaproponować konkretną akcję, jak i wyrazić swoje obawy. Zacznij działać!

48. Media: Wyślij maila do redaktora lokalnej gazety. Napisz komentarz albo wypowiedz się w audycji radiowej.

4. Przedstawiciele polityczni: Napisz lub zadzwoń do lokalnych, krajowych albo europejskich członków rządu, czy przedstawicieli politycznych. Listy lepiej wysyłać pocztą niż faksem. Faksy są lepsze od maili. Pisanie jest generalnie lepsze od dzwonięcia. Coś jest lepsze niż nic!

50. Akcja internetowa: Zachęć innych do działania. Używaj maili i Internetu, by dzielić się wiadomościami i informować innych na bieżąco. Możesz stworzyć własne listy mailingowe, by wysyłać biuletyny albo przysyłać sporadyczne maile dotyczące ważnych aktualności, wydarzeń, akcji i możliwości lub zapisać się na listę mailingową i do odpowiedniej grupy dyskusyjnej.

Pomocne materiały

Jeśli potrzebujesz więcej informacji, to sprawdź poniższe linki. Nie jest to wyczerpująca lista, w Internecie można znaleźć dużo więcej informacji przydatnych w racjonalnym zarządzaniu energią.

NAUKA O KLIMACIE/WPŁYW KLIMATU
The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)
<http://www.ipcc.ch/>

The Science of Climate Change
<http://www.royalsoc.org/displaypagedoc.asp?id=13619>

RealClimate: prawdziwa wiedza badaczy naukowych klimatu
<http://www.realclimate.org/>

ZARZĄDZAJ ENERGIĄ W SPOSÓB EFEKTYWNY

Strona Europejskiej Agencji Środowiska jest “rynkiem” dla narzędzi zrównoważonego rozwoju:
<http://sd-online.ewindows.eu.org/>

Ogólnoświatowa lista dostawców produktów przyjaznych dla środowiska:

<http://www.eco-web.com/index/category/10.10.html>

Etykiety energetyczne UE – pokazują, na co zwracać uwagę przy zakupie urządzeń w Unii Europejskiej:

<http://www.est.org.uk/myhome/?page=02091600>

Safe climate

<http://www.safeclimate.net/business/index.php>

Efektywność energetyczna w Biurze

<http://www.energyoffice.org/english/index.html>

Informacje o etykietach energetycznych

<http://www.est.org.uk/myhome/efficientproducts/energylabel>

lub

<http://www.energystar.gov/index.cfm?c=home.index>

KALKULATORY EMISJI

The Carbon Trust

<http://www.carbontrust.co.uk/default.ct>

My Climate

<http://www.myclimate.org/?lang=en>

EPA Paper Emissions Calculator

<http://www.ofee.gov/recycled/descript.htm>

Carbon Fund

<http://www.carbonfund.org/site/>

Kalkulator CO2

<http://www.safeclimate.net/calculator/index.php>

TRANSPORT

Porównanie gospodarki paliwowej samochodów osobowych ze standardami gazów cieplarnianych na świecie

http://www.pewclimate.org/globalwarming-in-depth/all_reports/fuel_economy/index.cfm

Podróżuj mądrze

http://www.panda.org/how_you_can_help/at_home/travel/index.cfm

Wpływ transportu lotniczego na klimat

http://www.climnet.org/EUenergy/aviation/200606_aviation_clearing_the_air_myths_reality.pdf

GreenSkies jest ogólnosiątkową siecią informacyjną organizacji zajmujących się wpływem transportu lotniczego na środowisko.

<http://www.greenskies.org/>

KONSUMPCJA I ŚMIECI

Dobrze zbadane informacje na temat dokonywania ekologicznych wyborów za pomocą siły nabywczej:

<http://www.greenchoices.org>

Kampania przeciwko odpadom Friends of the Earth UK

<http://www.foe.co.uk/campaigns/waste/>

Recycle More – jak zwiększyć recykling w domu, szkole i pracy:

<http://www.recycle-more.co.uk>

Szczegóły na temat polityki odpadów i ustawodawstwa Komisji Europejskiej:

<http://ec.europa.eu/environment/waste/index.htm>

INFORMACJE O ALTERNATYWNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII

Ogólne informacje dotyczące zielonej elektryczności w Wielkiej Brytanii, Holandii, Szwecji i Belgii:

<http://www.greenprices.com>

Zielone - elektryczność, oświetlenie, dom, jedzenie, ogród, biuro, transport

<http://www.safeclimate.net/store>

Europejska Rada Energii Odnawialnych (ang. European Renewable Energy Council – EREC)

<http://www.erec-renewables.org/>

Międzynarodowa Agencja Energii

http://www.iea.org/Textbase/subjectqueries/keyresult.asp?KEYWORD_ID=4116

Standard Eugene – prosty i efektywny zbiór kryteriów, by zagwarantować, że produkty wykorzystujące zieloną energię są korzystne dla klimatu i środowiska:

<http://www.eugenestandard.org/>

ZACZNIJ DZIAŁAĆ

Istnieje wiele sposobów, by zaangażować się bardziej w kwestie dotyczące zmian klimatu. Jeśli masz ochotę przyłączyć się do walki przeciwko zmianom klimatu, poza domem i pracą, te materiały dostarczą ci nowych informacji.

Tutaj znajdują się linki do głównych stron rządowych każdego z krajów UE oraz lista kontaktów:

http://europa.eu/abc/governments/index_en.htm

Oczywiście dużo innych wiadomości znajduje się też na naszej stronie:

http://www.climnet.org/publicawareness/more_links.html

Wspieraj działania grup zajmujących się zmianami klimatu. Przejrzyj naszą listę członków, by znaleźć grupę pracującą w twoim kraju lub okolicy:

http://www.climnet.org/members/memberslist_final.pdf

Inicjatywa, by śledzić i nadzorować projekty typu carbon sink:

<http://www.sinkswatch.org/>

Ekologiczna organizacja charytatywna Practical action environmental charity

<http://www.globalactionplan.org.uk/>

Kilka słów o CLIMATE ACTION NETWORK EUROPE (CAN-EUROPE):

The Climate Action Network (CAN) jest światową siecią ponad 365 organizacji pozarządowych zajmującą się promowaniem działań sektora rządowego, prywatnego oraz jednostek, które mają na celu ograniczanie zmian klimatu wywołanych przez człowieka i przywrócenie zrównoważonego środowiska. Wizją CAN jest świat aktywnie dążący do ochrony globalnego klimatu i osiągający swój cel. CAN, poprzez promowanie sprawiedliwości i równości społecznej, zrównoważonego rozwoju wszystkich społeczności i ochrony globalnego środowiska, mobilizuje do pracy, by ta wizja mogła się zrealizować. Misją CAN jest wspomaganie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i dawanie im możliwości wpływania na wygląd i rozwój skutecznej strategii globalnej do zredukowania emisji gazów cieplarnianych oraz by zapewnić jej wdrażanie na poziomie międzynarodowym, krajowym i lokalnym poprzez promowanie sprawiedliwości i zrównoważonego rozwoju.

Climate Action Network Europe (CAN-Europe) jest europejską centralą międzynarodowej sieci CAN. Jest zarejestrowaną organizacją typu non-profit i od 1989 roku działa jako biuro koordynujące grupy ekologiczne w Europie (Unia Europejska, Islandia, Norwegia, Szwajcaria), które zajmują się problematyką zmian klimatu. Obecnie CAN-Europe skupia wokół siebie 100 członków, w tym wiele krajowych grup z międzynarodowych sieci Friends of the Earth, Greenpeace i WWF.

Rue de la Charité 48, B-1210 Brussels, Belgium
Tel. +32 (0)2 229 52 20 • Fax. +32 (0)2 229 52 29
Email: info@climnet.org • Url: www.climnet.org
concept & lay-out: www.beelzepub.com